

Postanowienie z dnia 17 lipca 2006 r.

I UZ 12/06

Na postanowienie sądu drugiej instancji o nadaniu klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi tego sądu (art. 781 § 1 k.p.c.) nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego.

Sędzia SN Katarzyna Gonera.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 lipca 2006 r. sprawy z powództwa Tadeusza W. przeciwko „H.” SA w W. z udziałem interwenienta ubocznego „N.” Spółki z o.o. w W. o zadośćuczynienie i rentę, na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 lutego 2006 r. [...]

o d r z u c i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z 6 lutego 2006 r. na wniosek powoda nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu wyrokowi tego Sądu z 18 października 2005 r. [...]. Wyrokiem tym zasądzono od strony pozwanej „H.” SA w W. na rzecz powoda Tadeusza W. kwotę 25.000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 980 zł z ustawowymi odsetkami tytułem skapitalizowanej renty wyrównawczej.

Zażalenie na powyższe postanowienie, w przedmiocie nadania wyrokowi klauzuli wykonalności, wniosła strona pozwana. Jako podstawę zażalenia wskazała art. 795 k.p.c. i art. 394¹ § 2 k.p.c. Zarzucając naruszenie art. 388 § 1 i 2 k.p.c. (ponieważ Sąd Apelacyjny nadał klauzulę wykonalności swojemu prawomocnemu wyrokowi p r z e d rozpoznaniem wniosku strony pozwanej o wstrzymanie jego wykonalności), skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku powoda (wierzyciela) o nadanie klauzuli wykonalności lub o uchylenie zaskarżonego

postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W związku z przedmiotem zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego (nadanie klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi sądu drugiej instancji) oceny wymagała przede wszystkim dopuszczalność zażalenia.

W nauce prawa oraz w orzecznictwie (por. np. postanowienie SN z 10 maja 2000 r., III CZ 48/00, niepublikowane) uważa się, że postępowanie klauzulowe (art. 781-795 k.p.c.), ma charakter autonomiczny w stosunku do postępowania rozpoznawczego, a także w stosunku do tzw. właściwego postępowania egzekucyjnego (art. 796-1088 k.p.c.), mającego na celu przymusowe wyegzekwowanie świadczenia na rzecz wierzyciela. Postępowanie klauzulowe jest określane jako postępowanie pomocnicze dla właściwego postępowania egzekucyjnego. Dlatego w pierwszej kolejności rozważenia wymaga, czy podstawę do przyjęcia dopuszczalności zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji o nadaniu klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi tego sądu może stanowić art. 795 § 1 k.p.c., zgodnie z którym na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności przysługuje zażalenie. Przepis ten należy odczytywać łącznie z art. 767⁴ § 1 k.p.c., według którego zażalenie na postanowienie sądu przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie. Przepis art. 767⁴ § 1 k.p.c. umieszczony został w Tytule I (Przepisy ogólne) Księgi Trzeciej (Postępowanie egzekucyjne) Kodeksu postępowania cywilnego i odnosi się do wszystkich spraw objętych tą Księgą, w tym do postanowień co do nadania klauzuli wykonalności (art. 795 § 1 k.p.c.). Nie ulega przy tym wątpliwości, że art. 767⁴ § 1 k.p.c. dotyczy postanowień wydanych przez sąd pierwszej instancji - w wypadkach wskazanych w ustawie przysługuje na nie zażalenie do sądu drugiej instancji. Kwestię zaskarżalności postanowień sądu drugiej instancji reguluje art. 767⁴ § 2 k.p.c., zgodnie z którym na postanowienie sądu drugiej instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia skarga kasacyjna nie przysługuje. Biorąc powyższe pod uwagę można wyrazić pogląd, że przepis art. 795 § 1 k.p.c. (w związku z art. 767⁴ § 1 k.p.c.) dotyczy wyłącznie postanowień sądu pierwszej instancji co do nadania klauzuli wykonalności, które podlegają zaskarżeniu zażaleniem do sądu drugiej instancji. Nie dotyczy natomiast postanowień sądu drugiej instancji o nadaniu klauzuli wykonalności prawo-

mocnemu wyrokowi tego sądu. Nadając klauzulę wykonalności swojemu prawomocnemu wyrokowi Sąd Apelacyjny w Łodzi działał niewątpliwie jako sąd drugiej instancji, a nie jako sąd pierwszej instancji, chociaż postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności zostało wydane „po raz pierwszy” przez ten Sąd, nie zaś w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji co do nadania klauzuli wykonalności. Pomimo istotnych zmian stanu prawnego (zmian modelu środków odwoławczych i wprowadzenia nowego nadzwyczajnego środka prawnego w postaci skargi kasacyjnej) zachował aktualność pogląd Sądu Najwyższego przedstawiony w postanowieniu z 15 czerwca 1966 r., I CZ 55/66 (LEX nr 6005), zgodnie z którym na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności służy zażalenie tylko wtedy, gdy nadaje ją lub odmawia jej nadania sąd pierwszej instancji (art. 781 § 1 i 795 k.p.c.). Jeśli klauzulę wykonalności nadaje sąd *wojewódzki* jako *rewizyjny* (obecnie: sąd okręgowy jako sąd apelacyjny - art. 781 § 1 k.p.c.), od jego orzeczenia, jako sądu drugiej instancji, dalszego środka odwoławczego nie ma.

Nadawanie klauzuli wykonalności przez sąd drugiej instancji powinno mieć miejsce zupełnie wyjątkowo. Tak traktuje to zagadnienie art. 781 § 1 k.p.c., według którego tytułowi egzekucyjnemu pochodzącemu od sądu nadaje klauzulę wykonalności sąd pierwszej instancji, w którym sprawa się toczy; sąd drugiej instancji nadaje klauzulę tylko wtedy, gdy akta sprawy znajdują się w tym sądzie; nie dotyczy to jednak Sądu Najwyższego, który co do zasady nie nadaje klauzuli wykonalności.

Skoro dopuszczalność zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji o nadaniu klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi tego sądu nie daje się wyprowadzić z art. 795 § 1 k.p.c., rozważenia wymaga w dalszej kolejności dopuszczalność takiego zażalenia na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c.

Zgodnie z art. 394¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje jedynie: po pierwsze - na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (§ 1), po drugie - w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹ k.p.c. (bo od tych przysługuje skarga kasacyjna), a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji (§ 2).

Ze względu na przedmiot zaskarżonego postanowienia rozważenia wymagało, czy ma ono przymiot postanowienia kończącego postępowanie w sprawie w rozu-

mieniu art. 394¹ § 2 k.p.c. Kwestia ta powinna być rozstrzygnięta z uwzględnieniem dotychczasowego stanowiska orzecznictwa sądowego i poglądów doktryny. Przyjmują one zgodnie i jednolicie, że kończącym postępowanie jest tylko takie orzeczenie, którego uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej lub wyższej instancji, jeżeli w chwili jego wydania sąd jest zwolniony z obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy, albo postanowienie stwierdzające wystąpienie okoliczności powodującej niedopuszczalność kontynuowania postępowania zmierzającego do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej lub wyższej instancji, jeżeli w chwili jego wydania sąd jest zwolniony z obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy. Inaczej mówiąc, za kończące postępowanie w sprawie nie może być uznane postanowienie dotyczące kwestii ubocznej, wypadkowej, niezwiązanej bezpośrednio z istotą sprawy (por. uzasadnienie postanowienia SN z 12 marca 2003 r., I PZ 162/02, OSNP 2004 nr 14, poz. 245). Postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w powyższym rozumieniu nie jest postanowienie sądu drugiej instancji co do nadania klauzuli wykonalności wyrokowi tego sądu, wydane na podstawie art. 781 § 1 k.p.c.

Podobny pogląd został już przedstawiony w orzecznictwie. W postanowieniu z 10 maja 2000 r., III CZ 48/00, LEX nr 51816, Sąd Najwyższy stwierdził, że postanowienia sądu co do nadania klauzuli wykonalności nie sposób uznać za postanowienie kończące postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 392 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1996 r., I CKN 7/96, OSNC 1997 nr 3, poz. 31). Wyklucza to przyjęcie dopuszczalności zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji co do nadania klauzuli wykonalności wyrokowi tego sądu.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że na postanowienie sądu drugiej instancji o nadaniu klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi tego sądu (art. 781 § 1 k.p.c.) nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego. Wynika z tego, że zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji w tym przedmiocie jest niedopuszczalne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy odrzucił niedopuszczalne zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 370 i 373 k.p.c.

=====